

Van: VNG <vng@vng.nl>
Verzonden: woensdag 15 mei 2019 16:46
Aan: Stadhuis
Onderwerp: Lbr. 19/038 - Voortgang samenwerken aan water

[Bekijk deze nieuwsbrief in uw browser](#)

VNG ledenbrief - Voortgang samenwerken aan water

woensdag 15 mei 2019

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen. In 2011 hebben Rijk, IPO, UvW, Vewin en VNG het Bestuursakkoord Water (BAW) gesloten. De afspraken in dit akkoord gaan over de beperking van de stijging van de kosten, het vergroten van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid in de waterketen. De uitwerking vindt plaats in 49 regio's.

In de meeste regio's werken gemeenten en waterschappen met de drinkwaterbedrijven voorspoedig samen aan het behalen van de gestelde doelen. De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2019 €381 miljoen. Dit is 107% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is daarom dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen door gemeenten en waterschappen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien) en milieukwaliteitseisen (Europese Kaderrichtlijn Water).

De afspraken en doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2019 zitten we achterin de 'tweede helft'. De aandacht is gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen, die met name de kwaliteit van dienstverlening en de personele kwetsbaarheid raken.

Downloaden

- [Ledenbrief: Voortgang samenwerken aan water](#)
- [Bijlage: Factsheet Voortgang en resultaat regionale uitwerking Bestuursakkoord Water.](#)

[onderdeel waterketen](#)

De VNG verstuurt deze e-mail naar alle algemene e-mailadressen van gemeenten voor verspreiding binnen de gemeente. Daarnaast verzendt de VNG deze mail aan alle burgemeesters, wethouders, gemeentesecretarissen en griffiers (op basis van het VNG relatiebeheersysteem).

Voor vragen: mail naar info@vng.nl

Heeft u deze mail op naam ontvangen? Dan kunt u zich afmelden via deze [link](#).

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
15 mei 2019
Ons kenmerk
TLE/U201900363
Lbr. 19/038
Telefoon
073-3738393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Voortgang samenwerken aan water

Samenvatting

Met deze brief informeren wij u over de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen. In 2011 hebben Rijk, IPO, UvW, Vewin en VNG het Bestuursakkoord Water (BAW) gesloten. De afspraken in dit akkoord gaan over de beperking van de stijging van de kosten, het vergroten van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid in de waterketen. De uitwerking vindt plaats in 49 regio's.

In de meeste regio's werken gemeenten en waterschappen met de drinkwaterbedrijven voorspoedig samen aan het behalen van de gestelde doelen. De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2019 €381 miljoen. Dit is 107% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020. De verwachting voor 2020 is daarom dat vrijwel alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen door gemeenten en waterschappen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien) en milieukwaliteitseisen (Europese Kaderrichtlijn Water).

De afspraken en doelstellingen uit het Bestuursakkoord Water zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2019 zitten we achterin de 'tweede helft'. De aandacht is gericht op de moeilijker op te pakken uitdagingen, die met name de kwaliteit van dienstverlening en de personele kwetsbaarheid raken.

Aan de leden**Datum**

15 mei 2019

Ons kenmerk

TLE/U201900363

Lbr. 19/038**Telefoon**

073-3738393

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Voortgang samenwerken aan water

Geacht college en gemeenteraad,

Jaarlijks brengt de landelijke projectorganisatie 'Samenwerken aan Water' de voortgang en het resultaat van de regionale samenwerking in de waterketen in beeld. Dit is één van de landelijke afspraken uit het Bestuursakkoord Water van 2011. Deze afspraken hebben betrekking op de beperking van de stijging van de kosten, het verhogen van de kwaliteit (professionaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid. De resultaten zijn positief.

Uit de voorjaar 2019 gehouden inventarisatie blijkt opnieuw dat gemeenten en waterschappen samen met de drinkwaterbedrijven met overtuiging samenwerken en goede vooruitgang boeken met het halen van de gestelde doelen. De samenwerking levert forse besparingen op. In het vervolg van deze ledenbrief gaan we uitgebreid in op de resultaten van deze inventarisatie.

Landelijk beeld van de voortgang en het resultaat (voorjaar 2019)

Bijlage 1 bevat een factsheet van de regio's en drinkwaterbedrijven. De factsheet beschrijft de vooruitgang in de regio's van de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en de verbetering bij de drinkwaterbedrijven.

Gematigde lastenontwikkeling

In het Bestuursakkoord Water (BAW) is een gematigde lastenontwikkeling afgesproken voor huishoudens en bedrijven. De lastenontwikkeling is in beeld gebracht langs twee invalshoeken: ten eerste de opbrengst van de rioolheffing en de zuiveringsheffing ten opzichte van de prognose bij autonome ontwikkeling (het basisscenario) en bij meer intensieve samenwerking en ten tweede de ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven.

De factsheet maakt duidelijk dat de *opbrengsten uit de riool- en zuiveringsheffing* in de periode 2010 t/m 2018 zeer duidelijk onder de prognoses blijven (zie figuren 1 en 2 van bijlage 1). Hetzelfde geldt voor de *kosten van de drinkwaterbedrijven* (zie figuur 3 bijlage 1). Het beeld is zeer positief. Kunnen we nog meer doen, dan zetten we daar onze schouders onder.

Uit de *ontwikkeling van de lastendruk voor huishoudens en bedrijven* blijkt dat de lasten in de waterketen voor meerpersoonshuishoudens in 2019 met 0,7% (huur) tot 1,0% (koopwoning) dalen ten opzichte van 2018. De lastenontwikkeling blijft daarmee dit jaar ruim onder de inflatie (prognose 2,3%). De positieve ontwikkeling van de lasten is voor een belangrijk deel het gevolg van de succesvolle samenwerking. Deze komt tot uitdrukking in beleidsmatige keuzes, efficiencymaatregelen in de bedrijfsvoering (o.a. belastingheffing en centrale ondersteuning) en ook steeds vaker het optimaliseren van investeringen.

Doelrealisatie kosten

De totale besparing op de jaarlijkse beheerkosten van de afvalwaterketen bedraagt in 2018 €380 miljoen. Dit is 100% van de totale ambitie van €380 miljoen minder meerkosten in de afvalwaterketen in 2020, zoals vastgelegd in het BAW. De verwachting voor 2020 is dat nagenoeg alle regio's hun ambitie gaan halen. Overigens is de verwachting dat de kosten de komende jaren wel zullen stijgen als gevolg van extra investeringen vanwege maatregelen gericht op klimaatadaptatie (wateroverlast hevige buien). **Drinkwaterbedrijven hebben het doel van €70 miljoen kostenbesparingen reeds bereikt. Zij hebben €168 miljoen aan kostenbesparingen gerealiseerd. Dit is 240% van €70 miljoen.** Deze uitkomsten moeten we, ondanks nieuwe ambities, vast zien te houden in 2020.

Doelrealisatie kwaliteit en kwetsbaarheid

Met betrekking tot de professionaliteit van dienstverlening (kwaliteit) geldt dat waterschappen en gemeenten nu gemiddeld 76% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Uit het kaartbeeld (zie bijlage 1) blijkt dat verschillende regio's redelijk op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren. Voor drinkwaterbedrijven is de gemiddelde realisatie 88%. Ten aanzien van de **kwetsbaarheid geldt dat de regio's gemiddeld 70% hebben gerealiseerd terwijl dit voor drinkwaterbedrijven gemiddeld 90% is.** Aandachtspunt bij de interpretatie van de geschetste kaarten (figuren 6 t/m 10, bijlage 1) is dat de relatieve vooruitgang van de regio in beeld gebracht is ten opzichte van de eigen doelstelling zoals gerapporteerd in 2014. Op koers liggen bij een zeer hoge ambitie scoort slechter in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen op een laag gestelde ambitie. Deze kaarten moeten daarom worden gelezen met de blik op de uitgangspositie in 2014 (zoals opgenomen in figuur 5, bijlage 1).

Meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven

De regionale samenwerking tussen gemeenten en waterschappen gebeurt op verschillende manieren. Het intensief samenwerken in projecten en op het vlak van kennisdeling vormt de gemene deler in alle regio's. De netwerk- en programmaorganisaties blijven de meest gekozen varianten (figuur 11, bijlage 1).

De 'tweede helft' van de samenwerking (periode 2016-2020)

De afspraken en doelstellingen uit het BAW zijn gericht op de periode 2011-2020. Anno 2019 zitten we achterin de 'tweede helft'. De beoogde besparing op de jaarlijkse kosten zal met onze inspanningen in 2020 worden gerealiseerd. Door de krachten te blijven bundelen is het mogelijk om zelfs extra besparingen te realiseren. Voor nu is het ook van belang om ons te richten op de realisatie van de andere doelen: het vergroten van de kwaliteit van dienstverlening en het verminderen van de personele kwetsbaarheid. In de Aanvullende afspraken op het Bestuursakkoord water van 31 oktober 2018, hebben we afgesproken hier gezamenlijk de schouders onder te zetten. Met het vizier op de samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven zijn enkele gerichte afspraken overeen gekomen. De eerste helft van 2019 is gebruikt voor de nadere uitwerking en het oppakken van deze initiatieven door de regio's. In deze periode vonden ook de waterschapsverkiezingen plaats, waardoor vanaf mei 2019 nieuwe bestuurlijke trekkers namens de waterschappen in de regio zullen aantreden.

De Staat van Ons Water

In 'De Staat van Ons Water' van de Minister van IenW aan de Tweede Kamer staat de voortgang van de afspraken in het BAW. Dit rapport wordt woensdag 15 mei 2019 (de derde woensdag in mei is het Verantwoordingsdag) naar de Tweede Kamer gestuurd. Informatie over de waterketen zal na 15 mei te vinden zijn in een bijlage op de website www.onswater.nl.

Bijeenkomsten en netwerk, community, website

Hoewel de regio's al hele goede resultaten hebben behaald, blijven we als koepels in de komende jaren de regio's ondersteunen en stimuleren. VNG, UvW en Vewin organiseren hiervoor diverse activiteiten. Met de activiteiten willen we de onderlinge dialoog blijven stimuleren en met elkaar het gesprek blijven aangaan over de uitdagingen om de regionale uitvoeringsplannen concreet in de praktijk te brengen. Op de website van het landelijk project www.samenwerkenaanwater.nl vindt u de actualiteit en achtergronden, goede voorbeelden en interactie via sociale media (#samenwaw). Ook wordt expliciet aandacht besteed aan de bezoeken die door het kernteam Samenwaw sinds de zomer van 2018 aan diverse regio's worden gebracht om in collegiaal overleg informatie met elkaar te delen. Hoe kijkt de regio aan tegen de laatste stappen tot en met 2020? En de periode daarna?

Bestuurlijke bijeenkomst op 4 oktober 2019

Voor de bestuurlijke trekkers, directeurs van drinkwaterbedrijven en andere geïnteresseerde bestuurders organiseert de landelijke projectorganisatie jaarlijks een bestuurdersbijeenkomst. Deze zal op 4 oktober op een centrale locatie worden gehouden, waarbij nu ook de ambtelijke trekkers van de regio's welkom zullen zijn.

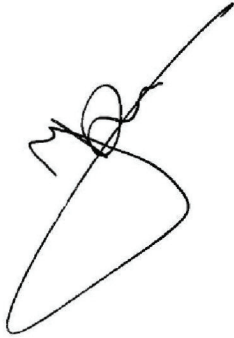
Afronding en feestelijke bijeenkomst eind 2020

De financiële doelmatigheid wordt gemeten langs een aantal sporen. Jaarlijks wordt gerapporteerd over de ontwikkeling van de kosten o.b.v. cijfers van het CBS. Daarnaast brengen we de doelmatigheidswinst in de praktijk in beeld. Eens per drie jaar vindt een benchmark plaats waarmee we een uitgebreide rapportage opstellen. De laatste benchmark vindt plaats in 2020. Deze rapportage beschouwen we tevens als eindrapportage waarmee het verantwoordingstraject zal worden afgerond. Het behalen van de doelen vieren we gezamenlijk aan het eind van 2020.

Meer informatie

Voor meer informatie over de voortgang kunt u contact opnemen met Bert van Vijfeijken. Hij is bereikbaar op het telefoonnummer (070) 3738393 of per e-mail: bert.vanvijfeijken@vng.nl.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop that starts at the bottom left, goes up and around to the right, then down and back to the left, ending with a long, thin stroke extending upwards and to the right.

J. Kriens
Algemeen directeur

Voortgang en resultaat regionale uitwerking

Bestuursakkoord Water, onderdeel waterketen

Stand van zaken voorjaar 2019

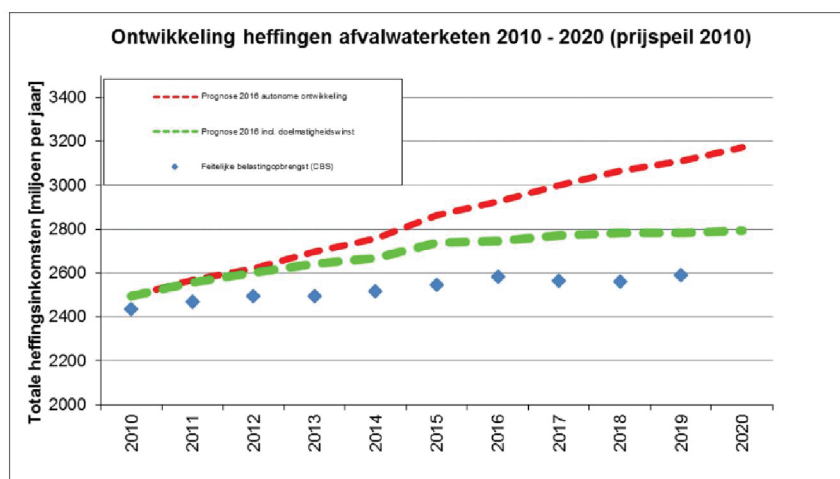
In het Bestuursakkoord Water (BAW) van mei 2011 zijn afspraken gemaakt over het vergroten van de doelmatigheid, het verminderen van de kwetsbaarheid en het verhogen van de kwaliteit in de waterketen. De regionale uitvoering van deze afspraken door gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven is in volle gang. Deze factsheet geeft inzicht in de voortgang en het tussentijdse resultaat (stand van zaken voorjaar 2019).

1. Doelmatigheidswinst en lastendruk waterketen

Een belangrijk doel van de afspraken in het Bestuursakkoord Water over de waterketen is het realiseren van besparingen op jaarlijkse kosten. De partijen hebben ingezet op besparingen die oplopen tot € 450 miljoen in 2020 en welke zorgen voor een beperking van de stijging van de jaarlijkse kosten. Het beoogde effect is een gematigde lastenontwikkeling in de waterketen (riool- en zuiveringsheffing en drinkwatertarieven) voor burgers en bedrijven. De € 450 miljoen aan structurele kostenbesparingen in 2020 is opgebouwd uit € 380 miljoen voor de afvalwaterketen (gemeenten en waterschappen) en € 70 miljoen voor de drinkwatervoorziening (drinkwaterbedrijven).

Ontwikkeling riool- en zuiveringsheffing

De figuren 1 en 2 tonen de gerealiseerde en verwachte ontwikkeling van de riool- en zuiveringsheffing bij de 380 gemeenten en de 21 waterschappen. Figuur 3 toont hetzelfde met betrekking tot de kosten van de 10 drinkwaterbedrijven¹. Hierbij zijn de gerealiseerde heffingsopbrengsten en de kosten van de drinkwaterbedrijven gerelateerd aan de prognose ervan².

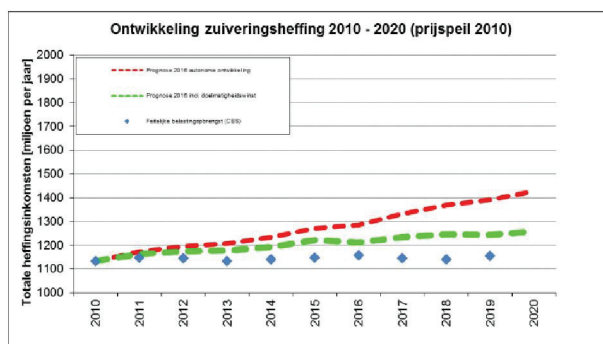
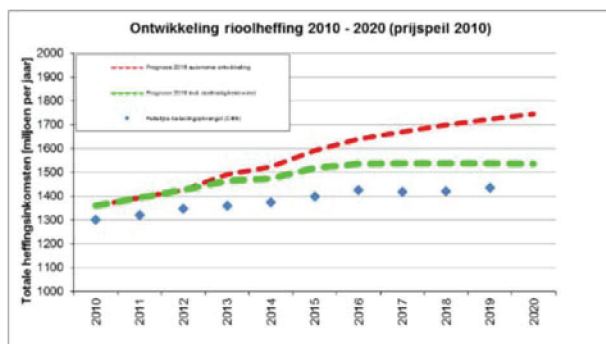

Figuur 1: Ontwikkeling van de totale heffingsopbrengsten voor de afvalwaterketen

¹ De drinkwaterkosten zijn exclusief de rijksbelastingen die bovenop het drinkwatertarief in rekening worden gebracht

² De gegevens over de opbrengsten van de gemeenten en waterschappen en kosten van de drinkwaterbedrijven zijn, zoals afgesproken in het BAW, weergegeven in het prijspeil van 2010.

Figuur 2: Ontwikkeling van de opbrengsten van rioolheffing (gemeenten) en zuiveringsheffing (waterschappen)

Figuur 3: Ontwikkeling van de kosten van drinkwaterbedrijven

De prognoses van de autonome ontwikkeling (rode lijnen) zijn gebaseerd op het landelijk feitenonderzoek (2010), de prognoses van de Unie van Waterschappen (2010, 2013 en 2016), de prognoses op basis van de benchmark rioleringszorg (2010, 2013 en 2016) en de bedrijfsvergelijking drinkwaterbedrijven (2010-2016)³. De prognoses zijn getoetst door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden (COELO). De afspraken in het Bestuursakkoord resulteren in prognoses voor de ontwikkeling van de heffingsopbrengsten van de riool- en zuiveringsheffing en de kosten van de drinkwaterbedrijven langs de groene lijnen.

Uit de figuren 1, 2 en 3 blijkt dat de feitelijke stijging van de opbrengsten en kosten voor de (afval)waterketen gematigder is dan in 2010 was voorzien. De besparingen zijn zichtbaar en zijn sneller gerealiseerd dan bij het afsluiten van het BAW in 2011 werd verwacht⁴. De besparingen zorgen voor een beperking van de kostenstijging (minder meerkosten) en resulteren in een gematigde lastenontwikkeling in de periode tot 2020.

³ De prognose is in 2016 gecorrigeerd (conform afspraken BAW, prognose 2013) voor met name externe ontwikkelingen zoals de rentestand en het toegenomen aandeel kwijtscheldingen en oninbaar-verklaringen.

⁴ Rapportage 'Nulmeting doelmatig waterbeheer' (2012), Werkgroep Financiële Doelmatigheid (Min IenM, RWS, IPO, VNG, UvW en Vewin).

Gerealiseerde kostenbesparing voorjaar 2019

Volgens de eindrapportage van de Visitatiecommissie Waterketen (2014) hadden de regio's van gemeenten en waterschappen op dat moment een totale besparing van € 355 miljoen op de jaarlijkse kosten als ambitie vastgelegd in plannen (t.o.v. afgesproken € 380 miljoen uit BAW). Voor de drinkwaterbedrijven was dit € 85 miljoen (t.o.v. afgesproken € 70 miljoen uit BAW).

Jaarlijks brengen de VNG, UvW en Vewin in beeld in welke mate de (regionale) ambities en doelstellingen, die voortkomen uit het Bestuursakkoord Water, zijn gerealiseerd. Uit de huidige inventarisatie blijkt dat de regio's van gemeenten en waterschappen en de drinkwaterbedrijven inmiddels de regionale ambities voor 2020 hebben gerealiseerd. Begin 2019 was de besparing op de jaarlijkse kosten van de regio's van gemeenten en waterschappen samen € 380 miljoen (107% van € 355 miljoen).

Voor de drinkwaterbedrijven was de besparing op de jaarlijkse kosten begin 2019 samen € 168 miljoen (197% van € 85 miljoen).

De besparingen in de afvalwaterketen zijn mede te danken aan een andere investeringsstrategie van gemeenten en waterschappen. Deze kent een aantal aspecten. In de eerste plaats is deze inmiddels gebaseerd op intensiever meten en monitoren van afval- en regenwaterstromen. Hierdoor neemt het inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de afvalwaterketen toe. Op basis van dit inzicht en het beter benutten van de beleidsvrijheid van gemeenten en waterschappen (lokaal maatwerk in plaats van het dogmatisch toepassen van (generieke) normen), worden nut en noodzaak van investeringen beter in beeld gebracht dan voorheen. In de tweede plaats is de investeringsstrategie inmiddels gebaseerd op assetmanagement. Toepassing van assetmanagement heeft geleerd dat de technische levensduur van infrastructuur vaak aanzienlijk langer is dan waarvan ten tijde van de bouw werd uitgegaan. Met risicogestuurd onderhoud kan deze technische levensduur optimaal uitgeput worden met behoud van bedrijfszekerheid. Tenslotte zijn gemeenten en waterschappen beleid en investeringsbeslissingen steeds meer op elkaar gaan afstemmen, waardoor besluiten soms ook zelfs gezamenlijke investeringsbeslissingen plaatsvinden. Zo kan het bijvoorbeeld voor een waterschap soms aantrekkelijk zijn om een financiële bijdrage te leveren aan een investering van een gemeente in zijn rioleringsstelsel als hiermee een duurdere uitbreiding van een afvalwaterzuiveringsinstallatie kan worden voorkomen.

Dit alles heeft tot heroverweging van investeringsprogramma's geleid, waarbij als uitgangspunt is gehanteerd dat bijstellingen van deze programma's geen negatieve gevolgen op de prestaties mogen hebben.

De stijging van de rioolheffing is minder dan de verwachting was op basis van de benchmark 2013 en 2016. Naar verwachting neemt de bereikte doelmatigheidswinst verder toe. Tegelijkertijd nemen de investeringen in klimaatadaptatie en met name het beperken van wateroverlast toe. Dat leidt tot een opwaartse druk op de hoogte van de heffing.

Voor de waterschappen leveren een betere samenwerking met gemeenten en drinkwaterbedrijven en interne efficiëncymaatregelen een belangrijke bijdrage aan lagere exploitatiekosten. Ook komen er in de zuiveringsheffing meer besparingen terecht dan in de prognose zijn meegenomen. In de prognose zijn alleen de besparingen meegenomen die direct gerelateerd zijn aan de infrastructuur voor de afvalwaterzuivering. Maar er zijn bijvoorbeeld ook besparingen die voortvloeien uit efficiëntere belastingheffing en een efficiënter centraal ondersteuningsapparaat van de waterschappen, die ten bate komen van de zuiveringsheffing.

Bij de drinkwaterbedrijven zijn extra besparingen gerealiseerd in de operationele kosten. Daarnaast bleven tot en met 2015 de investeringen iets achter bij de prognose. Dit kan worden verklaard door optimalisatie van investeringsplanning onder invloed van verbeteringen in het assetmanagement. Ook de drinkwaterbedrijven hebben hierbij het uitgangspunt gehanteerd dat bijstellingen van het investeringsprogramma niet tot een lagere kwaliteit van de taakuitvoering en dienstverlening mogen leiden.

De figuren 1 t/m 3 laten ook zien dat de besparingen niet kunnen voorkomen dat de kosten en daarmee de heffingsinkomsten in het beheer van de waterketen stijgen. De belangrijkste oorzaken van deze stijgingen zijn:

- opgaven als gevolg van intensieve neerslag (klimaatverandering) en milieukwaliteitseisen (o.a. EU-kaderrichtlijn water).
- de eerste aanleg van de riolering is in de meeste gevallen betaald uit de grondopbrengst en is dus in een keer ten laste gebracht van de koper van het gebouw. Voor de zuiveringsinstallaties geldt dat de eerste aanleg veelal deels door het Rijk werd gesubsidieerd. De vervanging van de infrastructuur wordt collectief en in zijn geheel betaald uit de riool- en zuiveringsheffing.
- verbreding van de gemeentelijke watertaken in 2009 van uitsluitend afvalwater naar afvalwater, regenwater en grondwater. De taken worden uit de rioolheffing bekostigd, waar deze voorheen uit andere middelen (onroerendezaakbelasting en andere algemene middelen) werden bekostigd.

Lastendruk huishoudens en bedrijven

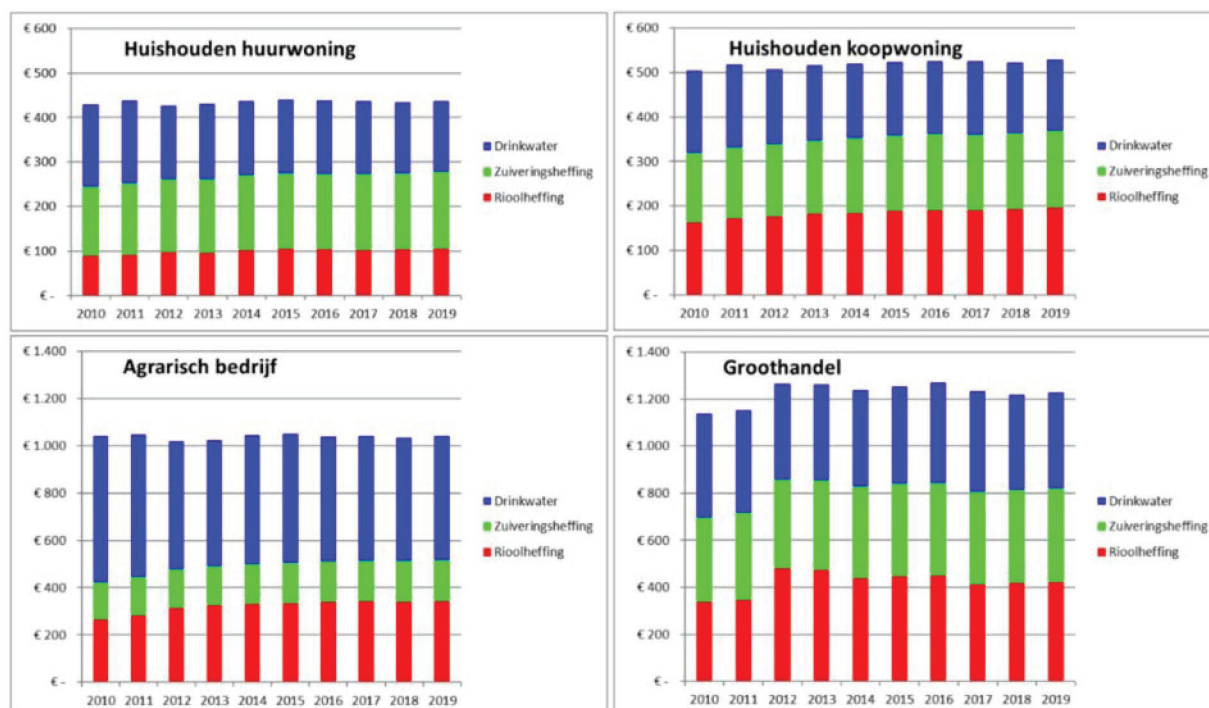
Tabel 1 en figuur 4 geven de ontwikkeling van de lastendruk van een aantal maatgevende situaties voor huishoudens en bedrijven weer. Deze gegevens zijn in het prijspeil van het betreffende jaar.

Tabel 1: Ontwikkeling lastendruk waterketen voor huishoudens en bedrijven⁵

Gemiddelde belastingdruk	2017			2018			2019			2018-2019			
	R	Z	DW	R	Z	DW	R	Z	DW	Riool (R)	Zuivering (Z)	Drinkwater (DW)	totaal
Huishouden huurwoning [meerpersoonshuishouden]	€ 104	€ 170	€ 165	€ 105	€ 170	€ 159	€ 106	€ 172	€ 159	0,9%	1,6%	-0,3%	0,7%
Huishouden koopwoning [meerpersoonshuishouden]	€ 191	€ 170	€ 165	€ 194	€ 170	€ 159	€ 197	€ 172	€ 159	1,5%	1,6%	-0,3%	1,0%
Agrarisch bedrijf	€ 344	€ 170	€ 530	€ 342	€ 170	€ 521	€ 343	€ 172	€ 527	0,3%	1,6%	1,0%	0,9%
Groothandel	€ 414	€ 391	€ 427	€ 421	€ 392	€ 406	€ 423	€ 398	€ 407	0,5%	1,5%	0,3%	0,7%

Bron: COELO, april 2019

Voor huishoudens en de twee typen bedrijven ligt de stijging van de lokale lasten als gevolg van de riool- en zuiveringsheffing en het drinkwatertarief onder het niveau van de inflatie (prognose inflatie in 2019: 2,3%⁶).

Figuur 4: Ontwikkeling lastendruk waterketen voor huishoudens en bedrijven (2010-2019)

⁵ Belastingdruk in € per huishouden en per bedrijf. De tarieven van de drinkwaterbedrijven zijn exclusief de rijksbelastingen die daar bovenop in rekening worden gebracht.

⁶ CPB-raming, maart 2019

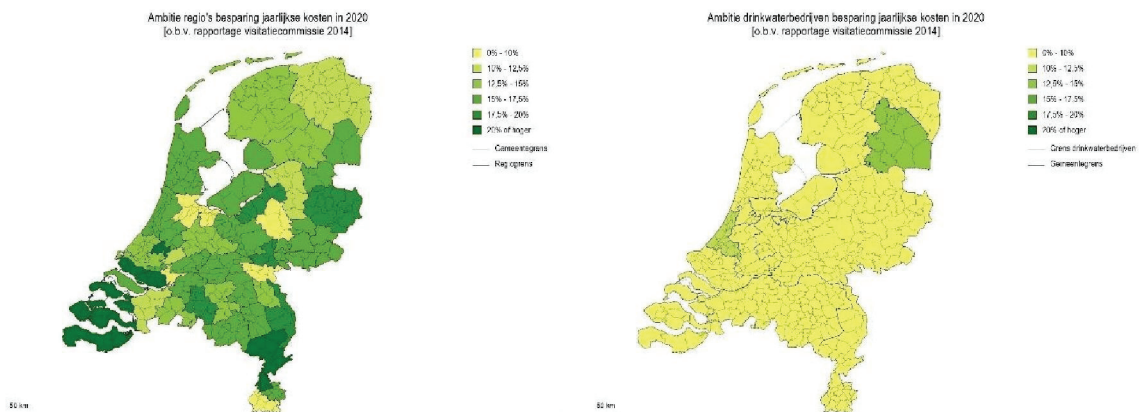
2. Voortgang en resultaat in de 49 regio's en bij de drinkwaterbedrijven

De regionale uitvoering van de afspraken van het bestuursakkoord is in volle gang. De dialoog tussen gemeenten onderling, waterschappen onderling en tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven wordt in het hele land gevoerd. Dit leidt tot concrete (bestuurlijke) afspraken en de (gezamenlijke) uitvoering van de beheertaken. Gezien het karakter van het uitwerkingsproces zijn er regionale verschillen in tempo en diepgang. Een aantal (koploper) regio's ligt goed op koers om de doelen van het Bestuursakkoord Water te halen, terwijl andere regio's zich extra moeten inspannen om tot diezelfde resultaten te komen.

In het vervolg van deze paragraaf wordt gedetailleerder inzicht gegeven in de voortgang en de doelrealisatie. Samenvattend kan worden geconcludeerd dat het uitwerkingsproces het afgelopen jaar voortvarend is voortgezet, dat de noodzaak van samenwerking breed wordt gedragen en dat er net als vorig jaar belangrijke stappen voorwaarts zijn gezet in vergelijking met de situatie in het voorjaar van 2018.

Kostenbesparing

In figuur 5 is de ambitie van de regio's en de drinkwaterbedrijven weergegeven voor de besparing op jaarlijkse kosten in 2020, zoals deze in het najaar van 2014 is vastgelegd in (regionale) plannen. De figuur is gebaseerd op de rapportage van de Visitatiecommissie Waterketen (2014).

Figuur 5: Regionale ambities regio's gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) besparing jaarlijkse kosten in 2020 [Bron: rapportage visitatiecommissie, 2014]

De figuren 6 en 7 geven de doelrealisatie van de besparing op de jaarlijkse kosten per regio en drinkwaterbedrijf weer in het voorjaar van 2019. De doelrealisatie is uitgedrukt in een percentage ten opzichte van de ambitie die de regio's en drinkwaterbedrijven hebben vastgelegd in plannen. Wanneer we de door de regio's aangeleverde cijfers optellen, blijkt dat zij op dat moment gemiddeld 107% van de door hen zelf beoogde kostenbesparing in de afvalwaterketen hadden gerealiseerd. De getotaliseerde gerealiseerde kostenbesparing van de drinkwaterbedrijven bedroeg begin 2019 gemiddeld 173% van hun eigen ambitie voor het jaar 2020.

Doelrealisatie besparing jaarlijkse kosten regio's in 2019
 [% ambitie besparing jaarlijkse kosten in 2020]

Figuur 6: Doelrealisatie kostenbesparing regio's **gemeenten en waterschappen voorjaar 2019 ten opzichte van de ambitie in 2020**

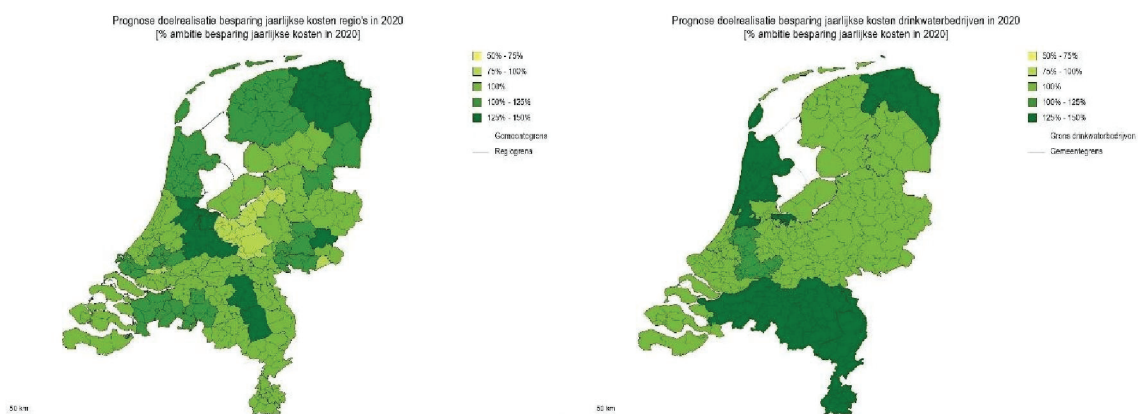
Doelrealisatie besparing jaarlijkse kosten drinkwaterbedrijven in 2019
 [% ambitie besparing jaarlijkse kosten in 2020]

Figuur 7: Doelrealisatie kostenbesparing drinkwaterbedrijven voorjaar 2019 ten opzichte van de ambitie in 2020

De figuren geven de relatieve vooruitgang weer ten opzichte van de eigen ambitie die in 2014 aan de Visitatiecommissie waterketen is gerapporteerd. Op koers liggen op een zeer hoge ambitie scoort slechter (lichter groen) in termen van doelrealisatie dan vooruitlopen (donkergroen) op een te laag gestelde ambitie. Met andere woorden: deze kaarten moeten worden gelezen als 'Hoe ver is een regio met de realisatie van de eigen doelstelling'.

Figuur 8 geeft de prognoses weer van de doelrealisatie van de vastgestelde ambities in 2020. Een percentage hoger dan 100% geeft aan dat de verwachte kostenbesparingen in 2020 hoger zullen zijn dan de vastgestelde ambities. Een percentage lager dan 100% geeft aan dat de verwachting is dat de besparingen lager zijn dan deze ambitie.

Figuur 8: Prognose doelrealisatie besparing jaarlijkse kosten regio's **gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2020**

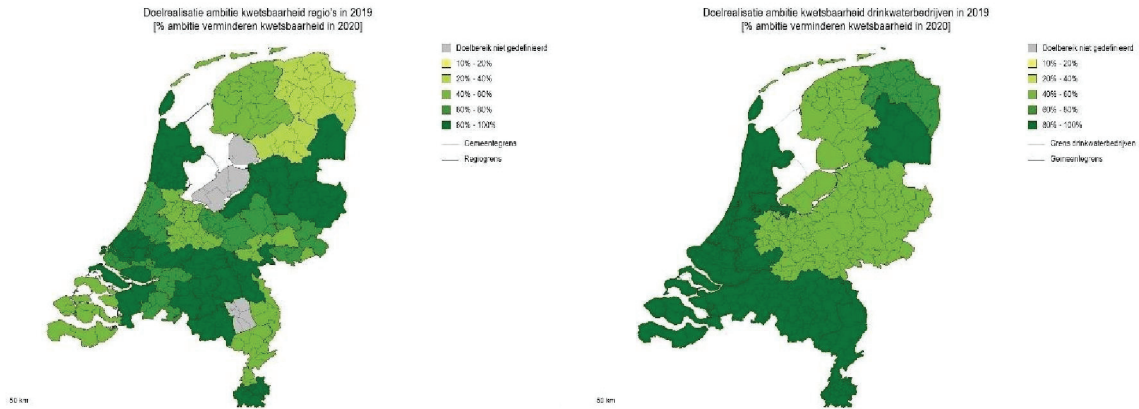
[t.o.v. vastgestelde regionale ambitie van respectievelijk € 355 en 85 miljoen]

Investeren in het verminderen van kwetsbaarheid en verhogen van kwaliteit (professionaliteit)

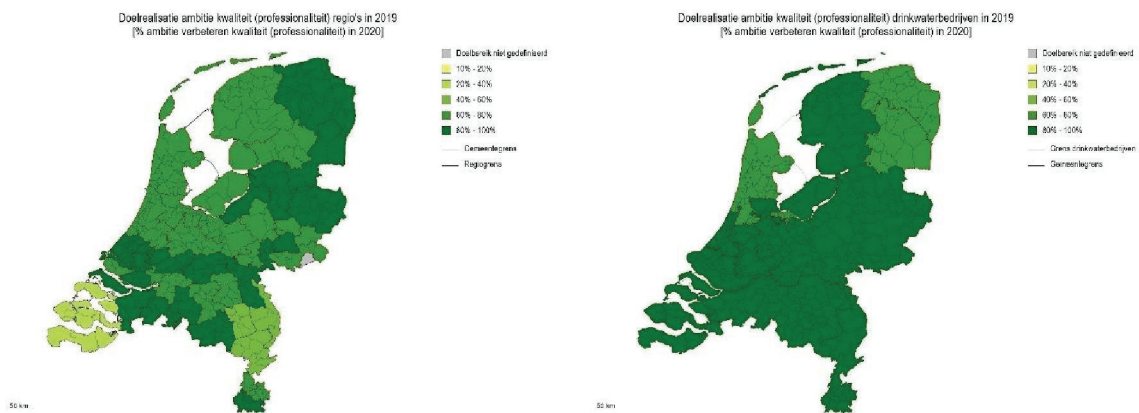
Naast de doelstelling voor kostenbesparing zijn in het Bestuursakkoord Water ook doelstellingen geformuleerd voor het verminderen van de kwetsbaarheid bij en het verhogen van de kwaliteit (professionaliteit) van de uitvoering van de beheertaken in de waterketen. Ook op deze thema's zetten gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven concrete stappen. Het thema kwaliteit van de uitvoering van de beheertaken (en keuzes die daarbij aan de orde zijn) vormen belangrijke bouwstenen voor de te realiseren kostenbesparingen. Inzicht in de feitelijke toestand en het functioneren van de waterketen leidt tot optimalisering van beheers- en investeringsbeslissingen. Ook op het gebied van duurzaamheid en innovatie zijn in het land aansprekende voorbeelden te zien ⁷.

⁷ <http://www.samenwerkenaanwater.nl/inspiratie/kansenkaart>

De regio's van gemeenten en waterschappen en de drinkwaterbedrijven hebben ook voor de thema's kwetsbaarheid en kwaliteit eigen ambities geformuleerd. De figuren 9 en 10 geven de doelrealisatie weer van deze ambities in het voorjaar van 2019. Ook uit deze kaartbeelden blijkt dat een aantal regio's en de drinkwaterbedrijven goed op koers liggen om de eigen doelstellingen in 2020 te realiseren.

Figuur 9: Doelrealisatie verminderen kwetsbaarheid bij uitvoering beheertaken regio's **gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2019 [t.o.v. geformuleerde regionale ambitie voor 2020]**

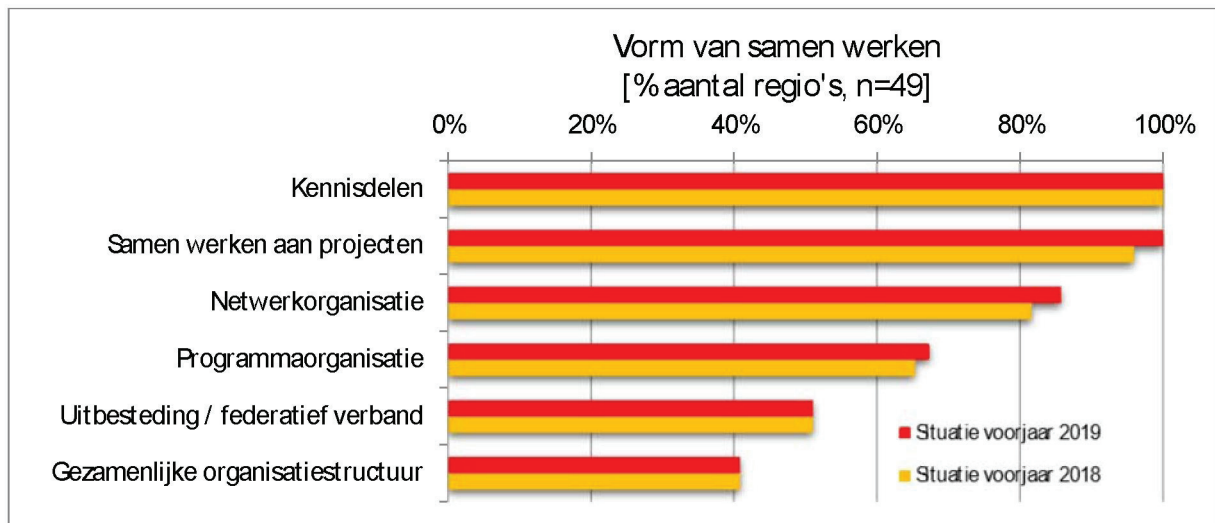
Figuur 10: Doelrealisatie verhogen kwaliteit (professionaliteit) van uitvoering beheertaken regio's **gemeenten en waterschappen (links) en drinkwaterbedrijven (rechts) in 2019 [t.o.v. geformuleerde regionale ambitie voor 2020]**

Voor kwaliteit geldt dat de regio's gemiddeld inmiddels 76% van de eigen ambitie hebben gerealiseerd. Voor de drinkwaterbedrijven is die gemiddelde realisatie 89%. De regio's hadden gemiddeld 71% gerealiseerd van de ambitie op het gebied van kwetsbaarheid. Bij de drinkwaterbedrijven was dat gemiddeld 90%.

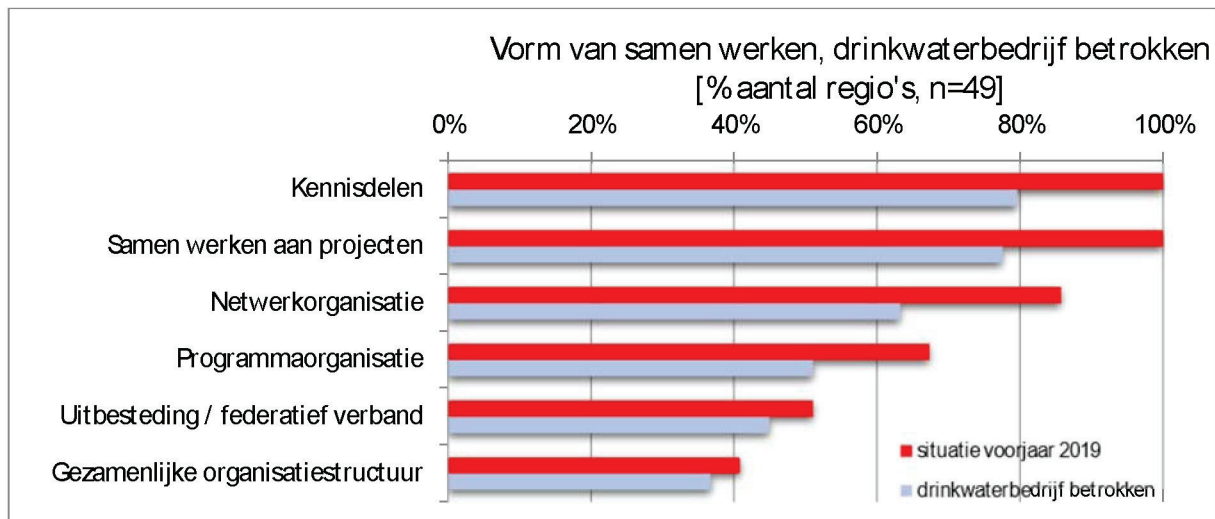

Structuur regionale samenwerking

De regionale samenwerking wordt op verschillende manieren ingevuld en verankerd. Het uitgangspunt hierbij is altijd: (organisatie)structuur volgt de inhoud van het werk. De figuren 11 en 12 geven een overzicht van verschillende vormen, waarin gemeenten en waterschappen samen werken en de mate waarin de drinkwaterbedrijven hierbij zijn betrokken, uitgedrukt als percentage van het totaal aantal regio's. Uit de monitoring blijkt dat in toenemende mate structuur ontstaat in de regionale samenwerking. Drinkwaterbedrijven sluiten in toenemende mate vanuit inhoudelijke werkprocessen aan bij de samenwerkende gemeenten en waterschappen.

Figuur 11: Vormen van samen werken tussen gemeenten en waterschappen in regio's

Figuur 12: Vormen van samen werken regio's en mate van betrokkenheid drinkwaterbedrijven